

ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕ?

ವ್ಯಾಲೆಂಟೀನಾ ತ್ರಿವೇದಿ

ಜಗತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಊಹೆಗೂ ನಿಲುಕದಂತೆ ನಾಗಾಲೋಟದಲ್ಲ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಯಶಸ್ವೀ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾಧನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪರಿಪಾಠ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಹಂಚುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿಧಾನ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯದ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ ಎಂಬುದು ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಶಾಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬೋಧನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಲಿಕೆಯ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ (ಎನ್‌ಇಪಿ)ಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. "ಕಲಿಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹಣದ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸುಧಾರಣೆ ಕೂಡ ಹೌದು. ಜೊತೆಗೆ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಕೌಶಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೆಂದು ಕಾಣುವುದೇ? ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ, ನೀವು ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಭಾರವೆಂದು ಅನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಿರು-ಮಧ್ಯಮ- ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಕೂಡ ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ!

ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ನಾವು ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಈಗಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂಬುದನ್ನು

ಮರೆಯಬಾರದು. ಜನರು ಕಥೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮೌಲ್ಯ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕವೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರವು ಜ್ಞಾನವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ, ನಾವು ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದವರೆನ್ನುವ ಭಾವ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರಿರುವ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಜಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮದೇ ನೆಲದ ಅಥವಾ ತಮ್ಮದೇ ಪರಿಸರದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅದು ತಮಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇನೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೂಡ ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೇ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿತರೂ ಕೂಡ ಆತ ಗಾಳಿಯ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಗ್ಗ ತುಂಡಾದ ಗಾಳಿಪಟದಂತೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಖಾತರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಅಥವಾ ಓದುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕಿಂಡಿಯದ್ದಂತೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನರು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಮನುಷ್ಯರು ಒಂದು ಭಾಗದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಗು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಗೌರವಿಸಲು ಹಾಗೂ ಋಷಿಪಡಲು ದಾರಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ 'ವಿಭಿನ್ನತೆ'ಯನ್ನು ಮೀರುವ 'ಸಹಿಷ್ಣುತೆ'ಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕಥೆಗಳು:

ಭಾರತದಲ್ಲ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ, ಮರಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ರಾಜರು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಕುರಿತು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಕಥೆಗಳ ಸಾಗರವೇ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ

ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಹಂಚುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಪಾರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತವೆ:

ಮೂರ್ಖ ರಾಜ

ರಾಜ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಿಂದದ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದನ್ನು ನೋಡಿದ. ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಆತ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಆ ಹಕ್ಕಿ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೂರು ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಆ ಪಕ್ಷಿ ತಿಳಿಸಿತು. ರಾಜ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿತು:

1. ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಘಟನೆಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಮರುಗದಿರು.
2. ನಿನಗೆ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಹಂಬಲಿಸದಿರು
3. ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಅದನ್ನು ಎಂದೂ ನಂಬಬೇಡ.

ಈ ಮೂರು ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಅವು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ರಾಜನ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಾರದಷ್ಟು ದೂರ ಹಾರಿಹೋದ ಹಕ್ಕಿಯು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿತು.

“ಭಾರೀ ಸುಲಭದಲ್ಲ ನಾನು ಬಂಧಮುಕ್ತನಾದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅದು ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿದು ಹೇಳಿತು: ‘ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ವಜ್ರವಿದೆ’ ಎಂದಿತು.

ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಾರಿಹೋದ ಪಕ್ಷಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದರೆ ನಿನಗೆ ವೈಭೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟ.

ರಾಜನನ್ನು ಹಂಗಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿದ ಪಕ್ಷಿಯು, “ಅಯ್ಯೋ ಮೂರ್ಖ ರಾಜನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯಾ! ನನ್ನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನೀನು ಈಗ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಎಟುಕದೇ ಇರುವಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದ ಬಳಿಕವೂ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ. ನನ್ನಂತಹ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿ ಗಾತ್ರದ ವಜ್ರವನ್ನು ನುಂಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಮತ್ತು ನುಂಗಿಯೂ ಹೇಗೆ ಬದುಕಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ದೂರ ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬೆಲೆ.
- ಅಪಾಯದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿಮಿತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಚತುರತೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು.
- ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಗಾತ್ರ, ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ.

- ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದ ವಜ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ದೊಡ್ಡ ವಜ್ರವು ರಾಜನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೇ ಅಥವಾ ಈ ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುತ್ತಾನೆಯೇ? ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಪಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು; ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಹಿಂಸೆ, ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಯ ಸಮೀಕರಣಗಳು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಥೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಎಳೆಗಳು ನಮಗೆ

ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ತಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯ ಕಿರುಗುಣ! ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತುಣುಕಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವುದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ?!

ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲ ಇರುವ ಇಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯತನ, ಹಾಸ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲು ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯದ ಗಟ್ಟಿ ತಳಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲವು. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್-19 ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವದ ಮೌಲ್ಯ ಏನು ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ. ಅಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಹಜ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಲಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು

ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಕಾತರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳ ಕಥೆಯದು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ ಬಂದಾಗ ಆಕೆ ಹೊಸ ಬ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಟಿಫಿನ್ ಬ್ಯಾಗ್ ಹಿಡಿದು ಶಾಲೆಯ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ಜೋತುಬದ್ಧ ಮುಖದೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಆಕೆ, 'ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಾರದಿತ್ತು' ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ತಾಯಿ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು: 'ನನಗೆ ಓದಲು-ಬರೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನನಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ!'

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾವು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ಸರಳ ಉತ್ತರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ನಾವು ಆಲಿಸುವುದು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದರ (Listening, Speaking, Reading, Writing-LSRW) ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಮರೆಯುತ್ತೇವೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಅಶಿಸ್ತಿನ ನಡವಳಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. 'ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ' ಮತ್ತು 'ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ/ಆಲಿಸಿ' ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮಾತುಗಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ

ಆಗಾಗ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲಿಸಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾವು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಆಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದು ಅಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಿಸುವ ಕಲಿಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಇತರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ತೋರದೇ ಇರುವ ಮಗುವು ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ಕೀಳರಿಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಬಲ್ಲದು. ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಯಾವುದೇ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ ಕೂಡ. ತರಗತಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹದೊಂದು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೂರನೇ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಎರಡೇ ವಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕಿ ತರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಜಾಗೃತರಾಗಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು!

ಆಲಿಸುವ ಕೌಶಲ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅದರಿಂದ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉಳಿದವರು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲು, ಮಾತುಗಳ ನಡುವಿನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಇತರರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಾನುಭೂತಿಯಂತಹ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕಥೆಗಳ ಸುತ್ತ ಚರ್ಚೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೌಶಲಗಳೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಸುದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಏನೆಂದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದು ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ನಾನಾ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ನಾನಾ ದೇಶಗಳ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಆಲಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಹವಾಮಾನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ (climate crisis) ನಡುವೆ ಇರುವ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಚಿಂದದ ಗ್ರಹದ ಮಾತನ್ನು ಕೂಡ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಥೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ?

ಒಂದಾದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೊಂದರಂತೆ ಘಟನೆಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವ ಯಾಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅಥವಾ ಬುಲೆಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗಳಿರುವ ಪವರ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲ ಪದಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸಂಕೇತಿಸುತ್ತೇವೆ (decode), ಆಗ ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಪ್ರದೇಶ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರಿಯವಾಗುವುದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ನಾವು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಟಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಥೆಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಭಾಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳ್ಳದೆ ಇತರ ಭಾಗಗಳು ಕೂಡ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಹಾರ ಎಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಮಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯ ಕವಚ (sensory cortex) ಚುರುಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಚಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಚಲನಾ ಕವಚ (motor cortex) ಚುರುಕುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗೆಲೆಯನೊಬ್ಬ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ರಜಾದಿನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ಅದೇ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ರಜಾದಿನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಗಳು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ ಅವರು ಹೊಸದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಇಂತಹ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಸರಿ-ತಪ್ಪುಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದೇ ಅಡೆತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕಲಿಕೆಯ ಪದರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಜ್ಞಾನಗ್ರಹಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಚಾಲನೆ

'ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಲಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಿದುಳುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಏಕೀಭವಿಸಬಹುದು' ಎಂದು ಪ್ರಿನ್ಸ್ಟನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ನರವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಯೂರಿ ಹಸನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಎರಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಮಿದುಳಿನ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜಡವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಢವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಕೇಳುವವರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಕಥೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಬೇಕಿಲ್ಲ!

ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವತಃ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೇವಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ನೋಟ್ ಬುಕ್‌ಗಳಂತಹ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳು ನಿರಾಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ತರಗತಿ ಅವರ ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೂಡ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಕಲಿಯುವುದು ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾನವಜೀವಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹರಿತಗೊಳಿಸುತ್ತ ನಿರಂತರ ಕಲಿಕೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲರು?

ಕಥೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ?

ಹಾಗಾದರೆ ಕಥೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಗಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಕಥೆಗಳಿವೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವನ್ನು ನೀವೇ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಅದು ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲಾಗಿರಬಹುದು; ತರಗತಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಣ್ಣಕಲ್ಲು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಏನು ಮಾತನಾಡಿತು ಎಂತಲೋ, ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅಥವಾ ಎರಡು

ಅಳಲುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡವು ಅಥವಾ ಎಲಿಯೊಂದು ಮರದಿಂದ ಯಾಕೆ ಔಷಲ ಬಯಸಿತು ಎಂತಲೋ, ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಲಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕುತೂಹಲ, ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ.

ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಥೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಪಾಲಕರನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೇ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಕುಟುಂಬಗಳ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ಅದು ಲಭ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಗಬಹುದು. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೂರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ದೂರವಾಣಿಗಳು 'ಹೊಸ ಕಥೆಗಳನ್ನು' ತುಂಬುತ್ತಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟದ ಸಂಗತಿ.

ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ನಾನಾ ಭಾಗದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿರುವ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ ಭಾರತದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು (Folktales from India); ಪ್ರಥಮ್ ಬುಕ್ಸ್ ನ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಗ್ರಹದ ವೆಬ್‌ತಾಣ - storyweaver.org.in ಇದರಲ್ಲಿ 337 ಭಾಷೆಗಳ 55 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಇವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಿನ್ನ ಓದುವ ಹಂತಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಏಕಲವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಓದಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು

ನೀವು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಕಥೆಗಳು ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ವಿಶ್ವವನ್ನು (alternate universes) ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊರೋಡದ ಹಾದಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕನಿಕರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಎಂದೂ ಊಹಿಸದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನೀವು ಯೋಚಿಸದೇ ಇದ್ದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ಜೀವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಏರಿಳಿತದ ಹಾಗೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಘಟನಾಶರಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಲ್ಲದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಚೆಂದದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ, ಇಂಥವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಾವು ಎದುರುಗೊಂಡ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೇಗ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡದೆ ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತು ಅಂಥವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೊಳಪು ಬರುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ನಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನು, ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯ ಅಂತ್ಯವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಥೆಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂತ್ಯವೂ ಹೊಸ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. "ಆ ಮುಂದುವರಿದು ಮುಂದೇನಾಯಿತು?" "ಆ ಪಯಣಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನೇ?" "ಡ್ರಾಗನ್ ಕೇಗಲೂ ಅಲ್ಲ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದೆಯೇ?" ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಿತ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಕೊನೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಲಿಂಟೀನಾ ತ್ರಿವೇದಿ ಅವರು ಲೇಖಕರು, ಅಭಿವಿಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞೆ. ಇವರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯು ಅನೇಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ: ಬರೆವಣಿಗೆ, ಅಭಿನಯ, ಕಿರು ಚಿತ್ರಗಳ ನಿರ್ದೇಶನ, ಸಂಪಾದನೆ, ಅನುವಾದ, ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತ್ರಿವೇದಿ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರಂತರ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ದಾಸ್ತಾಂಗಿ (Dastango - 13ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಉರ್ದು ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರ) ಇವರ ಅಭಿನಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಅವರನ್ನು storyweaver@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಮಂಜುನಾಥ್ ಚಾಂದ್ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ನಾಗಮಣಿ ಎಸ್.ಎನ್.